

OPŠTINA BIJELO POLJE

**ELABORAT O OPRAVDANOSTI OSNIVANJA
JU MUZEJ BIJELO POLJE**

Bijelo Polje, april 2014. godine

Na osnovu člana 15 Zakona o kulturi (“Službeni list CG”, br. 49/08, 16/11, 40/11 i 38/12) , člana 45. Zakona o lokalnoj samoupravi („Sl.list RCG“, broj 42/03, 28/04, 75/05, 13/06 i „Sl.list CG“, br. 88/09, 3/10) i člana 34. stav 1. tačka 14. Statuta Opštine Bijelo Polje („Sl.list CG-Opštinski propisi“, br. 21/10), Skupština opštine Bijelo Polje, na sjednici održanoj _____ 2014. godine, donijela je

ODLUKU

Član 1

Usvaja se Elaborat o opravdanosti osnivanja JU Muzej Bijelo Polje.

Član 2

Elaborat o opravdanosti osnivanja JU Muzej Bijelo Polje čini sastavni dio ove odluke.

Član 3

Odluka o usvajanju Elaborata stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore – Opštinski propisi”.

Bijelo Polje, 2014. godine

Skupština Opštine Bijelo Polje

Predsjednik, s.r.

S A D R Ź A J

I U V O D

II POSTOJEĆI INSTITUCIONALNI OKVIR

- 1. Javna ustanova Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“**
- 2. Zavičajni muzej**

III RAZLOZI ZA REORGANIZACIJU

- 1. Djelokrug rada Zavičajnog muzeja**
- 2. Unutrašnja organizacija**

IV NOVI ORGANIZACIONI OBLIK

V ISPUNJENOST USLOVA ZA OBAVLJANJE MUZEJSKE DJELATNOSTI

- 1. Kadar**
- 2. Prostor za rad i oprema**
- 3. Konceptija razvoja Ustanove**

VI NAČIN OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA ZA RAD

VII REZIME

VIII PRIJEDLOG MJERA

I UVOD

Donošenjem Zakona o kulturi započeta je sveobuhvatna reforma zakonske regulative koja se odnosi na djelatnosti kulture, na ustanove i javne ustanove kulture u Crnoj Gori. Iz oblasti kulturne baštine, donijeti su posebni zakoni (Zakon o zaštiti kulturnih dobara, Zakon o muzejskoj djelatnosti, Zakon o arhivskoj djelatnosti i Zakon o bibliotečkoj djelatnosti), kao i brojni podzakonski akti koji se odnose na muzejsku, arhivsku, bibliotečku i konzervatorsku djelatnost.

Nacionalnim programom razvoja kulture Crne Gore (2011 – 2015. godina) takođe je predviđena reforma institucionalnih okvira obavljanja poslova i djelatnosti kulture u okviru opšteg cilja jačanje pravne i institucionale infrastrukture.

Reforme u oblasti kulture predviđaju nove prioritete, standarde, uslove i načine vršenja poslova, odnosno obavljanja djelatnosti iz oblasti kulture.

Reforme takođe podrazumijevaju i nove institucionalne oblike obavljanja muzejske i bibliotečke djelatnosti, uz zakonsku obavezu opština u Crnoj Gori da osnuju muzeje i narodne biblioteke, kao samostalne javne ustanove.

Osnivanje muzeja i biblioteka kao samostalnih javnih ustanova podrazumijeva i reorganizaciju postojećih ustanova iz oblasti kulture i njihove statusne, organizacione, koncepcijske i kadrovske promjene.

Institucionalni oblici obavljanja muzejske i bibliotečke djelatnosti su utvrđeni posebnim zakonima i to: Zakonom o muzejskoj djelatnosti i Zakonom o bibliotečkoj djelatnosti, a način statusnih promjena postojećih javnih ustanova iz oblasti kulture i njihova reorganizacija u nove institucionalne oblike (muzeje i biblioteke kao samostalne javne ustanove) normativno je regulisana odredbama člana 36 Zakona o kulturi.

U opštini Bijelo Polje djeluju dvije javne ustanove iz oblasti kulture i to JU Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“ i JU „Ratkovićeve večeri poezije“.

Opredjeljenje osnivača (Opštine Bijelo Polje) je da se iz postojeće JU Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“ izdvoji kao posebna ustanova JU Zavičajni muzej Bijelo Polje.

Obzirom da je članom 15 Zakona o kulturi propisano da je osnivač ustanove dužan, da prije donošenja akta o osnivanju ustanove, usvoji elaborat o opravdanosti osnivanja ustanove, predsjednik opštine je donio rješenje br.01-446 od 18. 12. 2013. godine o obrazovanju radne grupe za izradu navedenog elaborata.

U skladu sa navedenim, ovaj elaborat ima zadatak da obrazloži opravdanost reorganizacije i formiranja javne ustanove i da shodno Zakonu o muzejskoj djelatnosti ("Službeni list CG", br. 49/10) definiše novi organizacioni oblik koji će obezbijediti efikasno obavljanje poslova muzejske djelatnosti u smislu člana 2 i 3 citiranog zakona.

Elaborat se sastoji iz više poglavlja i to: uvodni dio, postojeći institucionalni okvir, razlozi za reorganizaciju, novi organizacioni oblik, ispunjenost uslova za obavljanje muzejske djelatnosti, način obezbjeđivanja sredstava za rad i predlog mjera.

II POSTOJEĆI INSTITUCIONALNI OKVIR

1. Javna ustanova Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“

Začetak kulturnog života u Bijelom Polju, može se pratiti od prve polovine 1947. godine, kada je otvoren Sreski dom kulture sa zadatkom koordiniranja i vođenja kulturnih aktivnosti u srezu. Kulturni život tog perioda obilježavaju aktivnosti više sekcija i društava:

- kulturno-umjetničkog društva „Aleksa Bećo Đilas“;
- dramskih amatera;
- muzičke i folklorne sekcije;
- književni susreti;
- nastupi recitatora i
- gradska biblioteka sa čitaonicom.

Dovršavanjem radova na izgradnji zgrade Doma kulture 1953. godine, stvoreni su uslovi za dinamičnije odvijanje kulturnih aktivnosti u Bijelom Polju. Tokom narednih godina organizuju se brojni kulturni sadržaji, počev od gostujućih pozorišnih predstava, slikarskih izložbi, književnih susreta i koncerata.

Organizovaniji oblik odvijanja kulturnih aktivnosti u Bijelom Polju započinje osnivanjem Doma kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“, koji je osnovan Rješenjem Narodnog odbora Opštine Bijelo Polje broj 2321 od 24. marta 1960. godine.

Narodni odbor Opštine Bijelo Polje je 28. marta 1960. godine, donio pravila o organizaciji i radu Doma kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“. Ovim pravilima utvrđeni su zadaci Doma kulture, i to: organizovanje kulturno umjetničkih priredbi, davanje prostorija Doma kulture na korišćenje drugim organizacijama i ustanovama, organizovanje kurseva kulturno-prosvjetne djelatnosti,

formiranje klubova, organizovanje predavanja, izložbi i smotri, prikazivanje filmova i pružanje pomoći kulturnim institucijama na terenu Opštine.

Ovim aktom je precizirano da Domom kulture upravlja Upravni odbor, a njime rukovodi upravnik, kao starješina Ustanove. Planom rada za 1961. godinu, bile su obuhvaćene sljedeće djelatnosti:

- amatersko pozorište;
- lutkarsko pozorište;
- atelje likovne umjetnosti;
- škola lijepog ponašanja i igre;
- pionirska biblioteka i čitaonica;
- pionirski kutak i
- klub Doma kulture.

Nedugo zatim, nakon osnivanja Doma kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“, Narodni odbor Opštine Bijelo Polje procjenjuje da je Bijelom Polju neophodno otvaranje Radničkog univerziteta. Shodno takvoj ocjeni, Rješenjem Narodnog odbora Opštine Bijelo Polje broj 5182/1 od 30. juna 1960. godine, Dom kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“ se pripaja novoosnovanom Radničkom univerzitetu, koji u svom sastavu ima: Centar za stručno obrazovanje kadrova u privredi, Centar za marksističko obrazovanje i Centar za ekonomsko i opšte obrazovanje.

U odnosu na novu organizacionu šemu, u Radničkom univerzitetu otpočelo se sa organizovanjem političkih škola i kurseva, čime je kulturna aktivnost potisnuta u drugi plan.

Formiranjem Međurepubličke zajednice za kulturno - prosvjetnu djelatnost, sa sjedištem u Pljevljima (1962. godine), najznačajniji dio aktivnosti opštinskih Domova kulture odvija se kroz programe ove institucije.

Upravni odbor Radničkog univerziteta je 07. jula 1962. godine, donio odluku da se Radnički univerzitet učlani u Međurepubličku zajednicu sa svim pravima i obavezama koje proističu iz članstva u ovoj kulturnoj asocijaciji. Ovim učlanjenjem znatno je poboljšana kulturna ponuda, a u Bijelom Polju su gostovali ansambli i umjetnici sa područja bivše Jugoslavije i inostranstva.

Početak januara 1965. godine, uslijedile su organizacione promjene u radu Radničkog univerziteta. Došlo je do osamostaljenja Škole učenika u privredi, a u okviru ove Ustanove su kao organizacione jedinice iz oblasti kulture ostale:

- Amatersko i lutkarsko pozorište,
- Biblioteka i
- Muzička škola.

Sa organizacionim promjenama nastavilo se i dalje. Naime, Rješenjem Skupštine opštine Bijelo Polje broj 01, od avgusta 1965. godine, ukida se rad posebnih ustanova Zavičajnog muzeja, Samostalne radnje za prikazivanje filmova „Iskra“ i Arhivskog centra koje se, pod izgovorom privrednih reformi, pripajaju novoj radnoj organizaciji Radnički univerzitet „Vojislav Bulatović Strunjo“.

Takvim reformama Radnički univerzitet predstavljao je konglomerat raznih djelatnosti, koji objedinjuje centar za opšte i stručno obrazovanje, centar za društveno - ekonomsko vaspitanje i obrazovanje, kulturno - umjetničku djelatnost, u okviru koje su amatersko i lutkarsko pozorište, muzej, biblioteka sa čitaonicom, arhivski centar, organizacija gostovanja pozorišnih i muzičkih ansambala, filmska djelatnost i administrativno upravni i finansijski poslovi. Treba napomenuti da je Radnički univerzitet bio registrovan kao obrazovna ustanova u čijem sastavu se odvija kulturna djelatnost i da su, osim Bioskopa „Iskra“, kulturne aktivnosti finansirane iz opštinskog budžeta, dok je obrazovnu djelatnost finansirala Osnovna zajednica za obrazovanje.

U periodu 1971. godine, osnovane su dvije prestižne manifestacije, veoma značajne za dalji razvitak kulture u Bijelom Polju. Naime, utemeljena je jugoslovenska književna manifestacija Ratkovićeve večeri poezije, koja okuplja afirmisane pjesnike, književne kritičare i mlade stvaraocce. Takođe, ova književna manifestacija uvela je Bijelo Polje na mapu gradova prepoznatljivih po književnim manifestacijama. Drugu manifestaciju, Festival dramskih amatera Crne Gore ustanovila je Kulturno - prosvjetna zajednica, a prve dvije godine festivala održane su u Nikšiću.

Osnivanjem ovih manifestacija povećani su i finansijski izdaci, koji su uz česte organizacione promjene u kulturi Bijelog Polja uticali na rad ostalih djelatnosti, posebno na muzejsku i bibliotečku. O tome svjedoče i podaci da su za potrebe muzejske djelatnosti izdvojena sredstva za rekonstrukciju zgrade, tek 1976. godine, (Muzej osnovan 1957. godine), a da je 1980. godine, Gradska biblioteka spadala u red najsiromašnijih biblioteka u Crnoj Gori, sa svega sedam hiljada naslova.

Novim organizacionim promjenama, Skupština opštine Bijelo Polje je na sjednici 08.12.1990. godine, donijela je Odluku o osnivanju Fonda za kulturu, fizičku kulturu i informisanje. Ubrzo se pokazalo da Fond nije u mogućnosti da funkcioniše, pa je Skupština opštine krajem oktobra 1991. godine, donijela Odluku o ukidanju fondova, a ustanove kulture se nadalje organizuju kao javne ustanove čija je djelatnost od posebnog društvenog interesa.

Sljedeći oblik organizovanja bio je formiranje javnih ustanova. Skupština opštine Bijelo Polje je 21. oktobra 1991. godine, donijela Odluku o formiranju Javne ustanove Centar za kulturu „Vojislav Bulatović Strunjo“ i Javne ustanove Muzej i arhiv.

Sa praksom objedinjavanja rada ustanova kulture u Bijelom Polju i dalje se nastavilo, tako da je Skupština opštine Bijelo Polje na sjednici održanoj 20.03.1997. godine, donijela Odluku da se od

Javne ustanove Centar za kulturu i Javne ustanove Zavičajni muzej, osnuje Javna ustanova Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“. U ovakvom organizacionom obliku ova Javna ustanova i danas radi.

Danas, Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“, pored naprijed pomenutih manifestacija, svojim djelokrugom rada obuhvata: organizaciju i promociju knjiga, izložbe slika, pozorišne predstave - gostujuće i domaće produkcije, koncerti ozbiljne muzike, opštinske smotre učenika osnovnih i srednjih škola, projekcije filmova domaće i strane produkcije kao i mnogi drugi sadržaji od kulturnog značaja. Takođe, Centar se bavi izdavačkom djelatnošću i prezentovanjem zavičajnog kulturnog blaga. U okviru Centra rade Književni klub „Miodrag Bulatović“, Časopis za književnost, umjetnost i kulturu „Odzivi“, Internet centar, Bioskop i KUD „Tekstilac“.

Centar za kulturu pruža sljedeće usluge:

- Priređivanje simpozijuma, festivala, koncerata, predavanja, savjetovanja, tribina, smotri, svečanih akademija, tematskih programa, kulturno-umjetničkih i drugih programa manifestacionog tipa koji su od značaja za kulturu;
- Priređivanje pozorišnih i filmskih predstava i izložbi;
- Bibliotečka djelatnost;
- Sistemsko istraživanje, pribavljanje, čuvanje, održavanje, sređivanje, proučavanje, obrađivanje, izlaganje, programiranje i publikovanje muzejskog materijala;
- Pružanje organizacione, stručne i druge pomoći odgovarajućim sekcijama za kulturu na terenu;
- Saradnja sa drugim institucijama i organizacijama iz oblasti kulture;
- Obavljanje marketinga u oblasti kulture;
- Rekonstrukcija i revitalizacija kulturnih dobara;
- Izdavačka djelatnost, izdavanje stručne literature, kao i publikacija iz djelokruga rada Centra;
- Prikupljanje, obrada i čuvanje dokumentacione građe vezane za kulturni život u opštini;
- Organizovanje seminara, kurseva računara, kurseva stranih jezika, radionica, kolonija.

Centar za kulturu je organizovan u tri organizacione jedinice (član 15 Statuta Javne ustanove Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“ od 01. decembra 2008. godine), i to:

- Narodna biblioteka;
- Bjelopoljsko pozorište kao producentsko;
- Zavičajni muzej.

Imovina Centra je imovina Osnivača.

Centar koristi objekat u državnoj svojini koji se nalazi u ulici Muniba Kučevića br. 17. Ukupna kvadratura zgrade za izvođenje kulturno-umjetničkog sadržaja iznosi 830 m².

Sredstva za finansiranje osnovne djelatnosti Centra obezbjeđuju se iz sljedećih izvora:

- Budžeta opštine;
- sopstvenih prihoda i
- drugih izvora u skladu sa zakonom.

Ukupan broj zaposlenih u Javnoj ustanovi Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“ je 39, od čega je 9 (devet) raspoređeno u organizacionoj jedinici Narodna biblioteka; 7 (sedam) u organizacionoj jedinici Bjelopoljsko pozorište kao producentsko; 6 (šest) u organizacionoj jedinici Zavičajni muzej. Ostatak od 17 (sedamnaest) zaposlenih je raspoređen u administrativnim i uslužnim službama Centra. Od ukupnog broja zaposlenih, 7 (sedam) je sa VSS (VII stepen), 1 (jedan) sa VŠS (VI i V stepen), 31 (trideset jedan) sa SSS (II, IV stepen).

2. Zavičajni muzej

Zavičajni muzej osnovan je kao samostalna ustanova Rješenjem Narodnog odbora Opštine Bijelo Polje broj 1453 od 31. januara 1957. godine. Od svog osnivanja Muzej je razvio aktivnost na prikupljanju predmeta za potrebe osnivanja muzejskih zbirki. Do 1964. godine, sakupljeno je preko 1600 raznih predmeta, od kojih su veći dio dokumenta i fotografija iz perioda II svjetskog rata, a ostatak se odnosio na naoružanje, opremu, stari novac, kao i na etnografske, arheološke i umjetničke predmete. Rezultat takvog rada bilo je osnivanje arheološke, istorijske, etnografske, numizmatičke i umjetničke zbirke, kao i njihovo uvođenje u Registar pokretnih spomenika kulture u periodu od 1962 – 1964. godine.

Rješenjem Skupštine opštine Bijelo Polje broj 02/5-5139 od 20. avgusta 1965. godine, Zavičajni muzej i Arhiv se pripajaju Radničkom univerzitetu „Vojislav Bulatović Strunjo, pod izgovorom privrednih reformi.

Na sjednici uglednih članova Savjeta Muzeja, održanoj 03. septembra 1965. godine došlo je snažnog protivljenja ovakvom rješenju, kada je konstatovano da bi to “bio nelogičan konglomerat čija fizionomija nema suštinskog jedinstva”. Ipak, bez obzira na tako snažna protivljenja došlo je do integracije Muzeja i Arhiva sa Radničkim univerzitetom.

Period od 1965 -1991. godine, karakteriše zamiranje skoro svih značajnijih muzejskih aktivnosti. Razlog takvog stanja, svakako je nezainteresovanost za muzejsku djelatnost tadašnjih rukovodećih struktura Radničkog univerziteta, kasnije Centra za kulturu.

Ipak, veliki kulturno - istorijski i naučno - obrazovni značaj Muzeja prepoznalo je 1991. godine tadašnje rukovodstvo i odbornici Skupštine opštine Bijelo Polje, koji su Odlukom broj 01-2006

na sjednici održanoj 21. oktobra 1991. godine, vratili autonomnost (samostalnost) Muzeju i osnovali ga kao Javnu ustanovu „Muzej i arhiv“.

U međuvremenu, Javna ustanova „Muzej i arhiv“ je Odlukom SO Bijelo Polje broj 01/2 od 24. 09. 1993. godine, preimenovana u JU Zavičajni muzej, jer je Državni arhiv Crne Gore sa Cetinja preuzeo nadležnost nad svim arhivima u Crnoj Gori.

Osamostaljivanjem Muzeja od Centra za kulturu, razvila se veoma živa aktivnost na polju arheologije, etnologije, umjetnosti i istorije, što je rezultiralo brojnim arheološkim i etnografskim terenskim istraživanjima, otkupom predmeta za potrebe muzejskih zbirki, zaštitom i obradom muzejskog materijala, organizovanjem stručnih izložbi i sl. U tom periodu otpočelo je arheološko rekognosciranje terena sa kataloškom obradom i ubiciranjem na karti arheoloških lokaliteta sa područja Bijelog Polja. Ubrzo potom, izvršena su sondažna istraživanja neolitskog lokaliteta “Trnje” u selu Bijedićima, arheološka iskopavanja na crkvi svetog Nikole u Nikoljcu i Podvrhu, svete Bogorodice u Voljavcu, svetog Tome na Brzavi, svete Trojice u Majstorovini i Samogradu. Takođe, otkupljen je veliki broj predmeta za potrebe muzejskih zbirki, koji je od početnih 1. 600, premašio 4. 500 predmeta. Takođe, uspostavljena je saradnja sa velikim brojem srodnih naučnih i stručnih institucija i ustanova. Pokrenuta izdavačka djelatnost. U ovom periodu Muzej *će*je započeo najznačajniju slikarsku manifestaciju u Bijelom Polju, “*Bjelopoljsko likovno prolje*”, koja i danas. Jednom riječju, Muzej je u tom periodu bio prepoznat kao veoma značajna institucija i ustanova od posebnog društvenog interesa.

Ipak, ni takvi rezultati nijesu bili dovoljni da se prekine sa praksom objedinjavanja rada ustanova kulture u Bijelom Polju, pa je Skupština opštine Bijelo Polje na sjednici održanoj 20. 03. 1997. godine, donijela Odluku da se od Javne ustanove Centar za kulturu i Javne ustanove Zavičajni muzej osnuje Javna ustanova Centar za djelatnosti kulture „Vojislav Bulatović Strunjo“.

Prema muzejskom sadržaju i klasifikaciji muzejskog materijala, Zavičajni muzej u Bijelom Polju spada u muzeje kompleksnog tipa i sadrži pet zbirki: arheološku, istorijsku etnografsku, numizmatičku, i umjetničku.

ARHEOLOŠKA

- Ukupno predmeta: 75
- Podzbirke: praistorijska, antički period i srednji vijek
- Izloženo: 75
- Obradeno: 22
- Neobrađeno: 53

ISTORIJSKA

- Ukupno predmeta: 1489
- Podzbirke: srednji vijek, vatreno i hladno naoružanje XVIII, XIX i XX vijeka, pribor za održavanje oružja i prateća vojna oprema, lične stvari boraca, dokumenta, fotografije, štambilji i pečati
- Izloženo: 121
- Deponovano: 1368
- Obrađeno: 1212
- Neobrađeno: 277

ETNOGRAFSKA

- Ukupno predmeta: 483
- Podzbirke: narodne nošnje, narodna umjetnost, tradicionalna privreda, nakit, keramika, pokućstvo i posuđe, vjerski predmeti i rekviziti, ostali predmeti i pribor.
- Izloženo: 401
- Deponovano: 82
- Obrađeno: 392
- Neobrađeno: 91

NUMIZMATIČKA

- Ukupno predmeta: 1185
- Podzbirke: novac koji je bio u opticaju u Crnoj Gori do 1906. godine tj.do pojave perpera, od 1906.godine, do uvođenja u opticaj dinara kraljevine SHS – Jugoslavije, od dinara kraljevine SHS – Jugoslavije, do dinara DFRJ - FNRJ , dinar DFRJ - FNRJ .
- Izloženo: 105
- Deponovano: 1080
- Obrađeno: 336
- Neobrađeno: 849

UMJETNIČKA

- Ukupno predmeta: 104
- Podzbirke: umjetnička djela lokalnih stvaralaca, nastala polovinom XX vijeka, portreti poznatih bjelopoljaca, nastali početkom XX vijeka, fotokopije djelova značajnih vjerskih knjiga nastali polovinom XX vijeka , bogoslužbene knjige, nastale sredinom XIX vijeka
- Izloženo: 41
- Deponovano: 63
- Obrađeno: 27
- Neobrađeno: 77

U Muzeju je trenutno zaposleno 6 (šest) radnika, od čega su:

- 3 (tri) zaposlena sa VSS (VII stepen) i to: 2 dipl. etnologa i 1 dipl. historičar;
- 1 (jedan) zaposleni sa SSS (IV stepen) i to: pomoćni istraživač u arheologiji;

- 2 (dva) zaposlena sa SSS (III I IV stepen) i to: 1 higijeničar, 1 portir.

III RAZLOZI ZA REORGANIZACIJU

Riječ je o Ustanovi koja ima evidentno perspektivan razvojni pravac, u smislu stvaranja uslova za obavljanje muzejske djelatnosti i usklađivanje rada sa novim setom propisa iz muzejske djelatnosti.

Prema sadržaju muzejskog materijala, Ustanova pripada tipu kompleksnog muzeja, jer ima više od dvije različite zbirke muzejskih predmeta, i to: arheološkog, istorijskog etnografskog, numizmatičkog, i umjetničkog sadržaja, koje su vezane za karakteristike područja Opštine Bijelo Polje. Muzejski materijal je sistematizovan, obrađen i uglavnom izložen. Djelatnost se sprovodila u skladu sa postojećim finansijskim, kadrovskim i prostornim kapacitetima. Muzejski materijal je u solidnom stanju i predstavlja adekvatan potencijal u pogledu razvoja ove muzejske Ustanove.

Zakonom o muzejskoj djelatnosti ("Sl. list CG", broj 49/10), propisano je da javni muzej može osnovati država i opština, i to kao samostalnu ustanovu. Prema vrsti muzejskih zbirki, muzeji mogu biti kompleksni i specijalizovani. Pored ostalog, propisan je i djelokrug rada muzeja, kao i uslovi za obavljanje muzejske djelatnosti, koji su uređeni Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje muzejske djelatnosti ("Sl. list CG", br. 19/11).

Osnovni razlog za reorganizaciju ustanove kulture u Opštini Bijelo Polje je usaglašavanje rada ustanova sa zakonima iz oblasti zaštite kulturne baštine uopšte, kao i sa podzakonskim aktima koji su donešeni na osnovu istih.

Dosadašnja praksa obavljanja djelatnosti iz oblasti kulturne baštine u sklopu kompleksnih ustanova kulture, pokazala je brojne nedostatke u razvoju pojedinačnih djelatnosti, ali i u primjeni međunarodno priznatih standarda, naročito kada je riječ o muzejskoj djelatnosti. Stoga je važeće zakonodavstvo u Crnoj Gori iz oblasti kulturne baštine primijenilo sistem osnivanja samostalnih ustanova za obavljanje određenih djelatnosti, u skladu sa uslovima i standardima koje je utvrdila struka.

Postojeći zakoni i podzakonska akta, pored ostalog, propisuju i minimalne uslove za obavljanje ovih djelatnosti. Normiranje uslova za obavljanje muzejske djelatnosti, njihovo utvrđivanje od strane organa državne uprave nadležnog za poslove kulture, upis u Registar muzeja, osnovni je mehanizam zaštite muzejskog materijala na teritoriji države.

Drugi važan razlog za reorganizaciju ustanove kulture iz oblasti kulturne baštine Opštine Bijelo Polje, je i efikasnija zaštita postojećeg muzejskog fonda, odnosno stvaranja uslova da se muzejska djelatnost obavlja u skladu sa postojećim Zakonom o muzejskoj djelatnosti, a u odnosu na trenutnu finansijsku situaciju, raspoložive prostorne i kadrovske kapacitete.

U toku svog egzistiranja u okviru Centra za kulturu "Vojislav Bulatović Strunjo" Bijelo Polje, Zavičajni muzej je uspio da okupi solidan kadrovski potencijal, osposobi i opremi prostor neophodan za zaštitu, očuvanje i prezentaciju postojećeg muzejskog materijala. Neusklađenost u obavljanju osnovne djelatnosti, kao i nedefinisan organizacioni koncept Centra po pitanju obavljanja muzejske, bibliotečke i djelatnosti zaštite kulturnih dobara, u mnogome otežava razvojni pravac Ustanove.

Iz navedenog, a uvažavajući razloge racionalnosti, nameće se potreba reorganizacije postojećeg Centra za kulturu Bijelo Polje, na način što će se izvršiti izdvajanje i organizacija Zavičajnog muzeja Bijelo Polje kao posebne ustanove. Ovakav organizacioni model bi u potpunosti ispunio zakonsku obavezu, ali i obezbijedio stručnu obradu i preventivnu zaštitu muzejskog materijala. Shodno navedenom, a uvažavajući razloge racionalnosti, sve poslove Centra za kulturu "Vojislav Bulatović Strunjo", koji odgovaraju kontekstu muzejske djelatnosti, treba pripisati djelokrugu rada JU Muzej Bijelo Polje, a ostatak ostaviti za koncept neke buduće institucije kulture, kada se za to steknu potrebni uslovi.

IV NOVI ORGANIZACIONI OBLIK

U skladu sa članom 14 Zakona o kulturi, Opština Bijelo Polje može osnovati javnu ustanovu za obavljanje muzejske djelatnosti, kao samostalnu ustanovu. Prema vrsti muzejskih zbirki, Muzej Bijelo Polje predstavlja kompleksni muzej, jer ima više od dvije muzejske zbirke različitog sadržaja (oblasti). Muzejski materijal se odnosi na muzejske zbirke arheološkog, istorijskog, etnografskog, numizmatičkog, i umjetničkog sadržaja. Navedene muzejske zbirke su stručno obrađene i sistematizovane u podgrupe, što odgovara katalogizaciji zatečenog muzejskog materijala. Broj muzejskih predmeta i sadržaj postojećih muzejskih zbirki, je prilično neujednačen, ali i manjkav u odnosu na kulturnu istoriju Bijelog Polja, u njegovim administrativnim granicama. Muzej Bijelo Polje, kao samostalna ustanova, doprinijela bi razvoju postojećih muzejskih zbirki, sistematskim istraživanjem, sakupljanjem, prezentacijom i valorizacijom onih sadržaja koji su karakteristični za Bijelo Polje, a do sada nijesu bili muzeološki tretirani. Novi zakonski koncept u dijelu koji se odnosi na sakupljanje muzejskog materijala kroz utvrđivanje petogodišnjeg Programa, daje mogućnost razvoja postojećih muzejskih zbirki, na osnovu istraživačkog rada stručnih službi Muzeja, u prvom redu kustosa. Ova ustanova mora imati veću ulogu u istraživanjima iz svih oblasti za koje postoje muzejske zbirke, i to u administrativnim granicama Opštine.

Postojeći potencijal Muzeja, u pogledu muzejskog materijala sa dokumentacijom, prostora, opreme, sredstava za obavljanje djelatnosti i stručnog kadra, je samo osnov za razvoj ove Ustanove u smislu valorizacije kulturne baštine Bijelog Polja i njegovog aktivnog uključivanja u kulturni turizam i turističku ponudu Opštine i Crne Gore, uopšte.

Osnovni princip za reorganizaciju postojećeg Centra za kulturu u Opštini Bijelo Polje je upravo zaštita i očuvanje muzejskog materijala i stvaranje boljih organizacionih uslova za

njegovu prezentaciju i valorizaciju, kroz obavljanje muzejske djelatnosti, ali i zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Imajući u vidu zakonom propisane poslove muzejske djelatnosti, obaveze koje je osnivač povjerio datim ustanovama u odnosu na zaštitu i valorizaciju značajnih ličnosti i događaja iz kulturne istorije Opštine Bijelo Polje, kao i poslove koji su se do sada obavljali u navedenim ustanovama, djelokrug rada nove ustanove Muzej Bijelo Polje bio bi u skladu sa članom 2 Zakona o muzejskoj djelatnosti, a koji obuhvata: sakupljanje, čuvanje, zaštitu, istraživanje, stručnu i naučnu obradu, dokumentovanje, sistematizaciju u zbirke, prezentaciju i valorizaciju muzejskog materijala i muzejskih lokaliteta.

JU Muzej Bijelo Polje treba da bude kompleksni muzej koji sakuplja, čuva, sprovodi zaštitu, istraživanje, stručnu i naučnu obradu, dokumentuje, sistematizuje u zbirke, prezentuje i valorizuje muzejski materijal, na teritoriji Opštine Bijelo Polje. Pored toga, JU Muzej Bijelo Polje će svoju misiju ostvarivati organizovanjem stalnih i povremenih izložbi; obavještavanjem javnosti o radu muzeja; objavljivanjem podataka o muzejskom materijalu i muzejskoj dokumentaciji u stručnim i naučnim publikacijama.

1. Djelokrug rada JU Muzej Bijelo Polje

JU Muzej Bijelo Polje će obavljati poslove koji se odnose na:

- sakupljanje muzejskog materijala putem terenskih istraživanja, otkupom, poklonom, razmjenom i na drugi način, a na osnovu programa sakupljanja koji donosi organ upravljanja, za period od pet godina, koji provjerava porijeklo svakog predmeta;
- sprovođenje preventivne i trajne zaštite muzejskih predmeta i muzejske dokumentacije;
- istraživanja u muzejskoj djelatnosti, koja se vrše radi sakupljanja, valorizacije i prezentacije muzejskog materijala;
- stručnu obradu muzejskog materijala kroz identifikaciju, determinaciju, klasifikaciju i kategorizaciju, analizu i opis, vrednovanje i interpretaciju, stručno istraživanje, dokumentovanje;
- vođenje dokumentacije o muzejskom materijalu;
- privremeno čuvanje muzejskog materijala kojem nije obezbijeđena adekvatna muzejska zaštita u drugom muzeju;
- davanje stručnog mišljenja o privremenom izmiještanju muzejskog materijala koji nema odgovarajuću zaštitu;
- reviziju muzejskog fonda;
- organizovanje stalnih i povremenih izložbi muzejskog materijala;
- obavljanje djelatnosti u oblasti umjetničkih, istorijskih, etnografskih, arheoloških i numizmatičkih muzejskih zbirki.

Pored navedenih poslova, JU Muzeju Bijelo Polje treba omogućiti da obavlja određene komercijalne poslove koji su kompatibilni sa muzejskom djelatnošću.

2. Unutrašnja organizacija

U odnosu na muzejski materijal koji posjeduje, a koji je od naročitog značaja za Opštinu Bijelo Polje i u odnosu na utvrđeni djelokrug rada, JU Muzej Bijelo Polje treba da bude organizovan u okviru 3 Odjeljenja i to:

- 1) Odjeljenje muzejskih zbirki** : arheologija, etnologija, istorija, numizmatika, umjetnost
- 2) Odjeljenje stručnih poslova:** konzervacija, dokumentacija, pedagoško-propagandno i stručna biblioteka
- 3) Odjeljenje opštih poslova:** administrativno pravni poslovi, finansijsko-računovodstveni, informatički, fizičko-tehnička zaštita objekta Muzeja i muzejskog materijala u njemu i poslovi održavanja higijene.

ORGANIZACIONA ŠEMA BUDUĆE JAVNE USTANOVE MUZEJ BIJELO POLJE

JU MUZEJ BIJELO POLJE						
Odjeljenje muzejskih zbirki					Odjeljenje stručnih poslova	Odjeljenje opštih poslova
Arheološka zbirka	Etnografska zbirka	Istorijska zbirka	Numizmatička zbirka	Umjetnička zbirka	Konzervacija, Dokumentacija, Pedagoško-propagandno, Biblioteka	Administrativno – pravni poslovi, Finansijsko - računovodstveni

V ISPUNJENOST USLOVA ZA OBAVLJANJE MUZEJSKE DJELATNOSTI

Shodno članu 11 Zakona o muzejskoj djelatnosti, muzej može obavljati djelatnost ako ima odgovarajući muzejski materijal, prostor i opremu za smještaj, čuvanje, korišćenje i prezentaciju muzejskog materijala, sredstva za kontinuirano obavljanje djelatnosti i stručno muzejsko osoblje. Bliži uslovi za muzej kompleksnog tipa, čiji je osnivač opština, uređeni su članom 4 Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje muzejske djelatnosti.

Imajući u vidu navedeno, JU Muzej Bijelo Polje treba da ima:

- 1) muzejski materijal koji je:

- sistematizovan u namanje dvije različite muzejske zbirke istorijskog, etnografskog, arheološkog, umjetničkog, tehničkog, prirodnjačkog ili drugog sadržaja, i od lokalnog je značaja;
- stručno obrađen sa odgovarajućom muzejskom dokumentacijom.

2) prostor za:

- dezinfekciju i dezinsekciju predmeta koji ulaze u muzej;
- smještaj, čuvanje i stručnu obradu muzejskih predmeta prilagođen obliku i materijalu deponovanih muzejskih predmeta;
- izlaganje i čuvanje stalne postavke i povremenih izložbi;
- najmanje jednu radionicu za preventivnu zaštitu muzejskih predmeta i muzejske dokumentacije;
- muzejsku dokumentaciju;
- rad sa posjetiocima;
- sanitarni čvor odvojen za posjetioce.

3) opremu za:

- čuvanje i sprovođenje mjera zaštite muzejskog materijala od oštećenja, uništenja i nestajanja;
- preventivnu zaštitu muzejskog materijala;
- istraživanje, obradu i korišćenje muzejskog materijala.

4) stručno osoblje, i to najmanje:

- jednog kustosa za svaku različitu muzejsku zbirku, odnosno za oblast kojoj pripada sistematizovani muzejski materijal;
- jednog dokumentaristu;
- jednog informatičara;
- jednog muzejskog pedagoga;
- jednog konzervatora;
- jednog fotografa;
- jednog muzejskog tehničara;
- jednog preparatora.

1. Kadar

Kada se uzme u obzir da je broj trenutno zaposlenih lica u Zavičajnom muzeju 6, od čega je sa visokom stručnom spremom samo 3 i to 2 diplomirana etnologa i 1 diplomirani istoričar, stiže se utisak o nedovoljnom broju zaposlenih za obavljanje djelatnosti. Naime, imajući u vidu strukturu zaposlenih, kao i propise kojima se uređuje pitanje stručnog osoblja za obavljanje muzejske djelatnosti, konstatujemo nedostatak u pogledu osoblja odgovarajuće vrste i stepena stručne spreme. U tom smislu, predloženi model reorganizacije, pored ostalog,

rješava i problem adekvatnog radnog angažmana, ali i ispunjenost uslova u dijelu stručnog osoblja, i to kroz nova radna zaduženja i polaganje odgovarajućeg stručnog ispita. Ono što se ne može nadomjestiti od postojećih zaposlenih lica, a što je potrebno za funkcionisanje muzeja kompleksnog tipa, kakav predstavlja Zavičajni muzej, shodno čl. 4 Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje muzejske djelatnosti, u smislu radnog angažmana, je stručno osoblje, i to: najmanje jednog kustosa za svaku različitu muzejsku zbirku, odnosno za oblast kojoj pripada sistematizovani muzejski materijal, jednog dokumentaristu, jednog informatičara, jednog muzejskog pedagoga, jednog konzervatora, jednog fotografa, jednog muzejskog tehničara i jednog preparatora.

Polazeći od navedenih parametara, prilikom izrade akta o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavičajnog muzeja potrebno je uraditi analitičku procjenu obima i složenosti poslova obuhvaćenih djelokrugom rada i u skladu sa muzejskim standardima, utvrditi odgovarajuće uslove za njihovo obavljanje i potreban broj izvršilaca.

2. Prostor za rad i oprema

Iz svega navedenog, može se zaključiti da JU Muzej Bijelo Polje, kroz predloženi organizacioni model, trenutno raspolaže sa muzejskim materijalom koji je sistematizovan u više muzejskih zbirki, različitog sadržaja (arheološki, numizmatički, umjetnički, istorijski, etnografski), stručno je obrađen sa odgovarajućom muzejskom dokumentacijom. Takođe, Muzej posjeduje prostor za smještaj, čuvanje i prezentaciju muzejskog materijala, koji je potrebno adaptirati i proširiti čime će se stvoriti odgovarajući uslovi za primjenu standarda moderne muzeologije.

3. Konceptija razvoja Ustanove

Muzej je smješten u zgradi stare Ruždije, četvorogodišnje državne svjetovne škole, građene u periodu 1897 – 1905.godine. Zgrada je 1982.godine, namjenski adaptirana za potrebe Muzeja, kada su znatno poboljšani uslovi za rad Muzeja, a samim tim i zaštićen veliki broj muzejskih predmeta od propadanja. Od tog perioda pa sve do danas, muzejska djelatnost se značajno razvila kroz primarni naučno-istraživački rad, tako da su sve više izražene potrebe za novim kadrom i boljim uslovima rada, što u budućnosti podrazumijeva otvaranje novih radnih mjesta kao i proširenje i adaptaciju postojećeg izložbenog i administrativnog prostora.

U skladu sa navedenim potrebama koje iziskuju odgovarajuća finansijska sredstva, a radi optimalnog i racionalnog rješavanja kadrovskih nedostataka, kao i obezbjeđenja adekvatnog poslovnog prostora i opreme, razvoj Muzeja realizovaće se u periodu poslije konstituisanja Muzeja kao samostalne ustanove.

Poslovi u oblasti muzejske djelatnosti zahtijevaju, najvećim dijelom, angažovanje visokoškolskih kadrova raznih stručnih profila. Kako je broj i struktura kadrova iz postojećeg Zavičajnog muzeja, nedovoljan da odgovori projektovanim aktivnostima Ustanove, kao muzeja kompleksnog tipa, neophodno je zapošljavanje određenog broja visokoškolskih kadrova.

Takođe, rješenje nedostatka poslovnog prostora očekuje se kroz realizaciju već gotovog projekta rekonstrukcije stare zgrade i dogradnje novog objekta u dvoristu Muzeja, čija projektna vrijednost iznosi 416. 351, 70 €, a čijom će se realizacijom znatno unaprijediti kulturni život Bijelog Polja.

VI NAČIN OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA ZA RAD

Sredstva za vršenje djelatnosti Ustanove u cjelosti se obezbjeđuju iz Budžeta Opštine Bijelo Polje, shodno programskim i drugim aktivnostima iz domena rada Ustanove. Takođe, Opština Bijelo Polje obezbjeđuje i prostore (objekte) u kojima Ustanova ostvaruje svoju djelatnost, kao i opremu i sredstva za rad.

VII REZIME

Primjena novog Zakona o muzejskoj djelatnosti podrazumijeva reorganizaciju Centra za kulturu u Bijelom Polju, radi prilagođavanja njegove organizacije i koncepcije rada i razvoja savremenim potrebama, zahtjevima i standardima, te bolje i efikasnije zaštite muzejskog materijala.

Osnivanjem JU MUZEJ Bijelo Polje jasno će se profilisati organizaciona struktura osnovnih muzejskih segmenata, tj. istorije, umjetnosti, etnografije, numizmatike i arheologije.

JU Muzej Bijelo Polje ima kadrovsku strukturu koja nije u skladu sa njegovim stvarnim potrebama za obavljanje povjerenih poslova, zbog čega je, polazeći od utvrđenog djelokruga rada i nove organizacije, potrebna cjelovita analitička procjena obima, inteziteza i složenosti poslova i u skladu sa tim, određivanje uslova za njihovo obavljanje i sistematizovanje u efektivna radna mjesta.

VIII PRIJEDLOG MJERA

- Donijeti Odluku o osnivanju JU Muzej Bijelo Polje kojom će se, u skladu sa propisima, institucionalno definisati funkcionisanje Ustanove;
- Pripremiti novi Statut JU Muzej Bijelo Polje i Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kojim će se utvrditi nova organizaciona struktura JU Muzej Bijelo Polje
- Sprovesti projekciju radnih mjesta, i u skladu sa tim, izvršiti raspoređivanje zaposlenih prema utvrđenom opisu poslova i uslovima za njihovo obavljanje; i
- Imenovati vd direktora do raspisivanja konkursa i imenovanja direktora JU Muzej Bijelo Polje.
- Imenovati Savjet JU Muzej Bijelo Polje